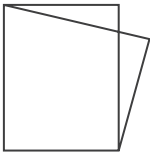

Anders Skriver Jensen og Thorleif Frøkjær (red.). : Småbørnspædagogiske tænkere

Akademisk Forlag, 2024, 300 sider

Anmeldt af Sofie Holm Egense, Pædagoguddannelsen i Randers og Forskningsprogram for æstetik og pædagogik, VIA University College

Som nyeste skud på stammen i Akademisk Forlags serie om pædagogiske tænkere udkom i 2024 *Småbørnspædagogiske tænkere*. Antologien er redigeret af Anders Skriver Jensen, lektor og ph.d. ved Københavns Professionshøjskole, og Thorleif Frøkjær, cand.psych., tidligere Københavns Professionshøjskole og nu LIFE Fonden. I 2022 udkom antologien *Fritidspædagogiske tænkere*, der endnu har til gode at blive anmeldt i dette tidsskrift.

Småbørnspædagogiske tænkere præsenterer et udvalg af pædagogiske tænkere fra 1700-tallet til i dag, der alle på hver sin måde har været toneangivende i måden, hvorpå pædagogikken generelt og særligt inden for det småbørnspædagogiske område har udviklet sig og bedrives i dag. Antologiens forfattere repræsenterer det småbørnspædagogiske felt bredt set,

med en hovedvægt på forfattere fra professionshøjskoler og universiteter.

Formålet med antologien er at give en indføring i det småbørnspædagogiske felt og de tanker, der har dannet dagtilbudspædagogikken og de pædagoger, der uddannes og arbejder inden for dette område. Bogen skal, ifølge redaktørerne, kunne fungere som en grundbog på pædagoguddannelsens dagtilbudsspecialisering, samtidig med at den skal være en slags opslagsbog for pædagogisk praksis, der kan danne afsæt for fælles refleksioner eller videre studier i en pædagogisk tænker. Den har en tydelig og lettilgængelig opbygning, hvor alle tænkere præsenteres ud fra deres liv og samtid, tænkning og nøglebegreber, placering i og betydning for småbørnspædagogikken samt kritik og aktualitet. Afslutningsvis præsenterer forfatterne deres bud på, hvordan tænk-

Anders Skriver Jensen og Thorleif Frøkjær (red.). Småbørnspædagogiske tænkere

ningen kan give anledning til handling og/eller refleksion i praksis, udvalgte værker af den pågældende tænker og en referenceliste.

Med en ambition om bred historisk og geografisk repræsentation præsenteres på godt og vel 270 sider: Jean-Jacques Rousseau, Johann Pestalozzi, Friedrich Fröbel, Maria Montessori, Astrid Gøssel, Lev Vygotsky, Jean Piaget, John Bowlby, Daniel Stern, Erik Sigsgaard, Berit Bae, Stig Broström, Dion Sommer, Jan Kampmann og Ditte Winther-Lindqvist.

Jeg vil vove den påstand, at denne liste indeholder tænkere, der gennem pædagoguddannelsens historie i Danmark er blevet placeret centralt i den faglige selvforståelse inden for såvel det akademiske som praktiske felt og dermed også på uddannelsens pensumlister. Alle tænkerne er vigtige og kan ikke undværes på listen. Der kan utvivlsomt også tilføjes flere. I mit perspektiv er det en liste, som mange af os, der beskæftiger os med det småbørnspædagogiske felt, kan se os selv i, hvad enten vi er undervisere på pædagoguddannelsen som mig, pædagogstuderende, pædagoger, pædagogiske forskere, m.fl. Valget af tænkere er genkendeligt, og dog er der kapitler, der for mit eget vedkommende gav anledning til en gentænkning af kernerepertoiret på det småbørnspædagogiske felt.

Nærmere bestemt kapitlerne om Astrid Gøssel af Mikkel Snorre Wilms Boysen og Ditte Winther-Lindqvist af Anne Suhr og Ester Holte Kofod. Det var disse to tænkere, jeg blev mest overrasket over og inspireret af at finde på listen.

Astrid Gøssel, fordi hun ikke traditionelt og historisk set placeres som en pædagogisk tænker, men i højere grad en musikpædagogisk tænker og pionér inden for den reformpædagogiske strømning. Som underviser i musik på pædagoguddannelsen kender jeg til Gøssel, men det er ikke så tit, jeg støder på hende i en bredere pædagogisk sammenhæng. Mikkel Boysen viser ganske fremragende Gøssels børnesyn og tanker om balancen mellem barnets frie, kropslige, kreative udtryk og pædagogens rolle som vejleder, læremester og inspirator. I en tid hvor de politiske vinde blæser i retning af mere fokus på de æstetiske fag i pædagoguddannelsen, der i en længere årrække har været kreativt, musikalsk og æstetisk udsultet, kommer dette kapitel som kaldet.

Ditte Winther-Lindqvists berettigelse i denne antologi er efter min mening helt oplagt, da hun aktuelt og i et fremtidsperspektiv spiller en afgørende rolle i udviklingen af småbørnspædagogikken. Redaktørerne har også valgt at fremhæve hende med et citat på bogens bagside. Hendes forskning sætter leg og omsorg i centrum og trækker tråde tilbage til nogle af de tænkere, der er udgangspunkt for det værdigrundlag, den småbørnspædagogiske tradition i Danmark står på. Her tænker jeg fx på Pestalozzis og Frøbels tanker om hhv. kærlighed og omsorg, og mødet og at følge barnet. Denne kobling står for egen og ikke forfatterens regning. Anne Suhr og Ester Holte Kofod formår, med stor viden og omsorg for tænkeren, kort, præcist og samtidig indgående at give et indblik i Winther-Lindqvists liv og værk.

Undervejs i læsningen af bogen fik jeg lyst til at læse mere og dykke dybere ned i tænkerne. Det er tydeligt at mærke, at forfatterne er velbevandrede i de tænkere, de præsenterer, og at de brænder for de tanker, de skriver om. Kapitlernes stringente opbygning til trods er kapitlerne forskellige i deres sprogbrug, hvilket giver en god afveksling. At få en tænkens samlede værk og tænkning ned på de 10-15 sider, der er til rådighed til hver tænker, giver naturligt nok en oplevelse af, at der mangler noget nogle steder. Som læser kan jeg savne, at begreber og refleksioner kan foldes mere ud. Jeg synes dog, at jeg får det afsæt til videre studier, som jeg blev lovet i bogens forord.

Efter at have læst bogen sidder jeg tilbage med en eftertanke, der går særligt på de mere nutidige danske tænkere, der præsenteres i bogen. Studerende på pædagoguddannelser landet over bliver uden tvivl præsenteret for nogle af dem eller dem alle, men ved nærmere eftertanke så finder de ikke ofte (nok) vej til de projekter, de studerende arbejder med. I hvert fald ikke de studerende, jeg møder, hverken på grundfagligheden, specialiseringen eller til bachelorprojektet. En helt plausibel forklaring er, at jeg ikke i tilstrækkelig grad giver de studerende adgang til stoffet gennem litteraturen, undervisningen og de fælles refleksioner. Dog kredser jeg om den tanke, at jeg måske nogle gange, bestemt ikke altid, kan forfalde til at klæde de studerende på med modeller i højere grad end tænkning. Det også være, at de studerende holder fast ved modellerne, og så insisterer jeg ikke på de grundlæggende, værdibaserede

diskussioner. Det er jo så dejligt ligetil at sætte barnet ind i Vygotskys model over Zonen for nærmeste udvikling eller Sterns dynamiske udviklingsmodel, og lave sin analyse og udvikling med dette afsæt. Det passer i øvrigt rigtig godt ind i

den lærings- og kompetencemålsstyring, der lever i bedste velgående i praksis og på uddannelserne. Måske er denne refleksion blot et monster skabt i mit hoved en sen aften, måske har andre tænkt det samme.

Småbørnspædagogiske tænkere af Anders Skriver Jensen og Thorleif Frøkjær (red.) er velskrevet med faglig dybde og en stor kærlighed til samfundets allervigtigste opgave: at give alle børn en god start på livet og danne dem til mødet med verden.